

**DANUTA KOSTEWICZ
ANDANTE SPIANATO**

Danuta Kostewicz

Andante spianato

Danuta Kostewicz

ISBN 978-80-88463-35-1 (pdf)
ISBN 978-80-88463-36-8 (ePub)
ISBN 978-80-88463-37-5 (mobi)

OBSAH

Profil autorky (<i>Libor Martinek</i>)	6
Osvojování krajin nekonečnosti (<i>Eligiusz Dymowski</i>)	8
Andante spianato (<i>Danuta Kostewicz</i>)	10
Doslov (<i>Libor Martinek</i>)	50
Recenzní ohlasy (<i>Libor Martinek</i>)	58

Profil autorky

Danuta Kostewicz se narodila v Poznani. Po studiích na Vysoké škole múzických umění a na Škole filmové teorie působila jako novinářka a spisovatelka. Vydala řadu prozaických a básnických knih, je autorkou několika filmových a rozhlasových scénářů v německém jazyce. Dlouhodobě se aktivně zúčastňovala činnosti vídeňské tvůrčí kulturní skupiny MORGENKREIS, spolupracovala s předními německojazyčnými médii (Die Presse, Die Furche, Illustrierte Neue Welt, Pannonia, Kulturredaktion ORF, Norddeutscher Rundfunk aj.). Je členkou rakouského PEN-Clubu.

Její knihy byly přeloženy do mnoha jazyků, mj. do angličtiny, češtiny, francouzštiny, chorvatštiny, němčiny, španělštiny, ukrajinštiny a esperanta.

Obdržela četná ocenění a vyznamenání, mimo jiné:

Dramatický debut Ateneum – Varšava;

Literární cena Morgenkreis (Vídeň 1985);

Cena Sociétés Européenne de Culture, Centre Polonais za péči o polskou kulturu v zahraničí (2000);

Cena za Nejlepší básnickou knihu roku (Poznaň 2002);

Cena Klemense Janického (Bydhošť 2004);

Cena Světového dne poezie 2005 – UNESCO – Poezja Dzisiaj (Varšava);

Kavalírský kříž Řádu zásluh o Polskou republiku (1999).

Žije v USA.

V češtině již vyšla sbírka poezie Danuty Kostewiczové *Anatomie chvíle* (Opava 2003) v translaci Libora Martinka.

Próza *Andante spianato* vyšla v podobě stejnojmenné knihy v roce 2019 (Opava: Literature & Sciences). Šlo tehdy o překlad písničích tyto řádky z autorčina polského rukopisu.

E-book *Andante spianato* je rozšířenou verzí (zejména o metatexty) knižního vydání.

Libor Martinek

*Věnuji S.,
jemuž vděčím za přístup
ke skutečným pokladům
odvahy existence.*

*„Jsme smrtelní, když necítíme lásku,
nesmrtelní, když milujeme.“
(Carl Jaspers)*

Osvojování krajín nekonečnosti

Člověk potřebuje nejen vzduch, aby mohl žít a dýchat, ale také rozhovor s někým jiným, aby jeho myšlenky byly vyslyšeny a nabraly plnější tvaru a výrazu. Vždyť vše, co ve světě existuje, podléhá zákonům logiky, dá se spočítat, zvážit, nejednou dokonce přesně předpovědět. Akorát že to, co se nachází v lidské mysli a srdci, v pocitu kolem srdce, je a zůstane vždy nějaké jiné, hůře uchopitelné, šílenější, plné neuskutečněných stesků a tužeb. Možná právě proto – jak napsal prof. Michał Heller – „někdy se vyplatí unavit myšlením“ a vyrovnat se sám se sebou, abychom si na vlastní kůži vyzkoušeli, že „drama naší situace spočívá v tom, že nejlidštější rozhodnutí musíme přijímat v oblasti, ve které se pronikavost našeho rozumu rozplývá v přísvitcích a stínech. Avšak možná právě díky tomu jsme lidmi, nikoli automaty na přijímání morálních rozhodnutí“ („Morálka myšlení“; *Moralność myślenia*, Tarnów 1993). Otázka týkající se začátku a konce lidské cesty bude vždy aktuální.

V takové perspektivě se nám odhaluje obraz zápisků Danuty Kostewiczové, která s odvahou zahajuje rozhovor o obtížných volbách a se soustředěností bystrého pozorovatele rozvíjí dialog plný napětí, aby nic neuniklo ke konci dne, když se musí vyrovnat sama se sebou. Odvaha myšlení autorky ji vede po štěrbinách a zákoutích každodennosti zapisované mimochodem pulzující krví v žilách, neboť jen tehdy můžeme ochránit před strachem samy sebe až do konce a také mezi stále častějšími pochybnostmi a otázkami se nadto můžeme konečně odvážit „prominout Bohu“, což v případě Danuty Kostewiczové není prázdnou frází nebo nadutou pýchou, ale čímsi na způsob vědomě přijatého účtu očištění, odkud je lépe vidět jak světlo, tak stíny. Jak říká autorka: „Po velmi dlouhém přemyšlení jsem se rozhodla odpustit Bohu, že mě s takovou vytrvalostí a stále od začátku zkouší. Avšak odpustit není tak snadné. Musí to trvat. A nikoli něco za něco. Žádné podvádění. Žádné podvody. Nemysli si, že se budu najednou a ostentativně modlit. Ne. Udržovat v Něho víru – to je důležité. V Jeho jedinečnost. Nebo v Jeho existenci vůbec. A udržovat víru tak, jak zrno udržuje vzpomínku na klíčení. Vše ostatní, celá podstata věcí, zůstává na později. Přesně tak. Na potom, když jako země bude snít zralé sousto, Země – kvetoucí na neexistující stopce mého bytí.“

Autorka se z hlediska prožitého života a času neosvobozuje od dotěrně se navracejících fundamentálních otázek, přičemž si plně uvědomuje, že se s nimi musí potýkat neustále. Filozofickému „já“, i když také podléhá klamu, jestliže křiví svou perspektivu, přitom nestojí nic v cestě, aby tím víc potvrdilo vlastní nezávislost bytí „zde a nyní“. Jakákoli nahodilost nezmění podstatu věcí. Řádné pozorování sebe sama autorce umožňuje, aby se v klidu a s citovou vyvážeností, bez nějaké trapnosti a prikazování ponořila do vzdálených oblastí fantazie a myšlení, i když čas neúprosně letí po cestách pomíjení. Tento vnímatelný klid, to svébytné preludium fantazie je jako jemná hudba, jejíž něžný zvuk stéká na duši, aby její bolest uklidnil něžným ztišením uprostřed neměnně trvající meditace. Odtud plyne také vyznání Kostewiczové: „Drobky času se jako vlny pokládají na sebe, já v nich dále schovávám všechny zásoby srdce a zapomínám, jak nestabilní je jejich trvání. Dál sním, opírám je o stále silnější základy. Kdo ví – možná umím snít jenom o tom, co je skutečné? Možná se všechno jiné jeví mým očím jako nesouhlas, jako negace samého života, takže se nelze divit, že to odsunuji na druhý, na další plán. (...) V každém případě, jak vidíš, nenašla jsem žádnou uspokojivou odpověď na otázku – jaké jsou vlastně okamžiky, a který z nich by měl být považován za nejdůležitější?“

Jak jsou blízké v těch autorčiných úvahách pascalovské myšlenkové koncepce o vznešené duši, která s věkem začíná stále více chápat, „že zde na zemi není pro nás uspokojení opravdového a trvalého, že všechny naše rozkoše jsou pouhá marnost, že naše strasti jdou do nekonečna a že konečně smrt, která nám hrozí každou chvíli, v několika málo letech nás neklamně a nezbytně postaví před hroznou nutností, býti na věky zničení nebo nešťastní“ (Blaise Pascal, *Myšlenky*; vybral a přeložil Jaroslav Dvořáček, 1932). Ovšemže, existuje

nějaká obava a strach, ale ony pomíjejí, když si uvědomíme, že naše existence je již zde na zemi rájem, i když je pro nás někdy tak těžké najít klíč od jeho šťastných dveří.

A tak přichází taková chvíle, kdy se najednou zklidníme a hluboce se ponoříme do sebe, přičemž se opíráme o stále silnější základy. Tehdy: „Pomalou ztrácí význam čas trvání soumraku. Dobročinné světlo začíná osvětlovat každý kus myšlení.“ Obyčejnost, kterou jsme ne vždy mohli obdivovat, nyní sama pospíchá, aby okouzlovala. Obyčejné gesto. Dotek. Vůně. Závan větru. To je smysl duchovního nadšení, cosi na způsob mystické extáze, jako by se Tvůrce najednou ocitl vedle nás.

V různých odstínech prožité bolesti, na vlastní kůži prožité radosti se náhle a nečekaně stává viditelná a důležitá zanechaná stopa, z které vyrůstá víra v nějaký magický zítřek, odkud se vynoří skutečná, dlátem osudu přesně vysochaná tvář. Bude tehdy možné utéct sám před sebou? Ne! Rozhodně ne u Kostewiczové. Autorka si to plně uvědomuje, proto se s odzbrojující upřímností svěřuje: „Pokusila jsem se být odvážná. Dnes ráno jsem se zúčastnila jednoho z nejdůležitějších setkání – ženy se zrcadlem. Avšak nikoli ve věci pírka za kloboukem. Konečně z očí do očí s realitou a bez retušování. Bez maskování.“ V tomto zahledění do odrazu zrcadla je jasně patrná vyrovnaná žena, která dobře zná svou úlohu, jakou bylo a bude třeba sehrát do konce v tom tajemném *continuu* existence. I když za oknem je už téměř soumrak, hra nekončí. Teď teprve přichází čas přechodu ze snění do spánku, z hloubky stínů do příjemného světla božských paprsků. Jenom tímto způsobem je možné si osvojit krajiny nekonečna, konečně odstrčit na bok tabulku umírání, tu nelogickou spekulaci o smrti, když věčnost už trvá.

Eligiusz Dymowski

Andante spianato

Dnes jsem se probudila mnohem dříve než obvykle. Pozoruji teď pozůstatky noci, které se tak rády toulají po koutech. A pokoušejí mě. Předstírají pokračování mých snových světů, dokud se nerozvinou důkazy úsvitu a nepřijde den.

Otevírám okno. Lem slunce, podobně jako nepoddajné vlasy pod čepicí, vyčnívá zpod šedi mraků.

V dosahu zraku se pomalu naplňují sliby sasanek. Moje vědomí je naplněno obrazem jejich nádherné červeně, tmavě fialové a lesklé bílé. Vracejí se ke mně dávná pole a vrací se zahrada v mlze na okraji borového lesa.

Zdá se, že minulá doba znovu dosahuje plnosti. Ještě jednou – v současnosti. Můj dům teď může pojmut všechny prostory.

A vrstvy událostí se překrývají. Objevují stopu dokonalého reliéfu, každý, dokonce i ten nejnepatrnější okamžik. Mám po ruce jakési nehybné *v č e r a*, nějakou téměř připravenou myšlenku na podobu plánovaného *z í t ě k a*, ale také mám moje vlastní *t e d'*, moje *d n e s* směřující k všeobjímajícímu bytí.

Patří mi. Je součástí mého okamžiku, vybaveného všemi odstíny současnosti. To ono je *gloria* života, mistrně tkaná z nezachytitelných vláken nekonečna, *gloria* podepřená ramenem nevyhnutelného případu potvrzujícího myšlenku nikdy neukončených návratů.

A tak se kromě toho nic zvláštního neděje. Vše pomalu začíná být pro všechny. Akorát, že stále nevím, co znamená *v š i c h n i*? Kdo to je? Jsem v tom pojmu také obsažena?

Mezi mnoha letními projekty se dům mého dětství vyřazený z řádu věcí náhle odvážil promýšlet své návraty.

Tmavě zelené okenice, vždy tak plné měsíčního světla, se nyní proměnily v široce roztažená křídla a odnášejí okna, která, jako kolihy, najednou někam nehluchně utekla. Nechaly se snad svést iluzí svobody? Nebo možná jen chtěly současně patřit do dvou odlišných světů?

Avšak v prostoru už mizí obrysy formy, už můj domov odlétá, už se seznamuje s oblohou. Pouze červeň střechy, jemně opřená o vrcholky stromů, se ještě pokouší držet mých očí, ačkoli zbytek struktury se mě nedožaduje.

A už nejsou ani dveře, ani schody, i když můžu jasně slyšet, jak se jejich skřípot pokládá na můj nový svět. Slyšela jsem a znovu získala přístup ke všem dnům, které tudy prošly.

A odlišuji znaky. Přinášejí mi úlevu. Takže přece jen nejsem slupkou sloupnutou z obsahu.

Pokud přijmeme, že plnost života se vejde do plnosti jednoho dne, a možná že dokonce do krátkého záblesku okamžiku, pak je vše v pořádku. Tento nádherný výhled zpoza prahu očních víček zdá se tuto možnost potvrzovat. Všechno přece mohu obsáhnout jedním pohledem.

Ve skutečnosti je všechno ve mně. Záleží na mně, co si vyberu, čemu se budu věnovat, co mě bude fascinovat, co mě zcela naplní. Co tady dělám? Už jsem tady někdy byla? Byla jsem? Nebo možná jsem?

Co přesně odděluje jeden okamžik od druhého? Co chrání zranitelnost té, která odchází? Je to jen nepolapitelné spojení mezi rozpory? Ví, že její počátek a konec se setkávají pouze jednou, na jediném místě a již nikde, už nikdy víc?

Čas se o nic nestará. Zavírá za sebou dveře, a to je všechno. Jen sen, ten neúnavný rozséváč ticha, může zastavit klam a žádné hnízdo nezasype popelem.

Vidím nějakou červeň padajícího listí vykládanou podzimním zlatem, slyším spěch datla, který právě dokončuje akupunkturu kaštanů i tuto náhodnou kapku vody, vyplněnou po okraj mou touhou. Je to všechno ve mně? Nevím, co ode mne chtějí ty plaché pohledy. Čím déle se na ně dívám, tím více se stávají nezbytné.

Zde ukázka knihy končí.

Danuta Kostewicz

Andante spianato

Copyright © text by Danuta Kostewicz

Copyright © illustrations by Sacha Berès

Na obálce byla použita grafika Sachy Berèse © „The birth and death of mater“

Translation © by Libor Martinek

Preface © by Eligiusz Dymowski

Epilogue © by Libor Martinek

Art design and graphic work © by Michal Beran

Vydalo nakladatelství

Michal Beran – První bruntálské nakladatelství

jako svou 18. publikaci

v roce 2023

ISBN 978-80-88463-35-1 (pdf)

ISBN 978-80-88463-36-8 (ePub)

ISBN 978-80-88463-37-5 (mobi)

e-mail: info.pbn@centrum.cz

web: pbn.proweb.cz